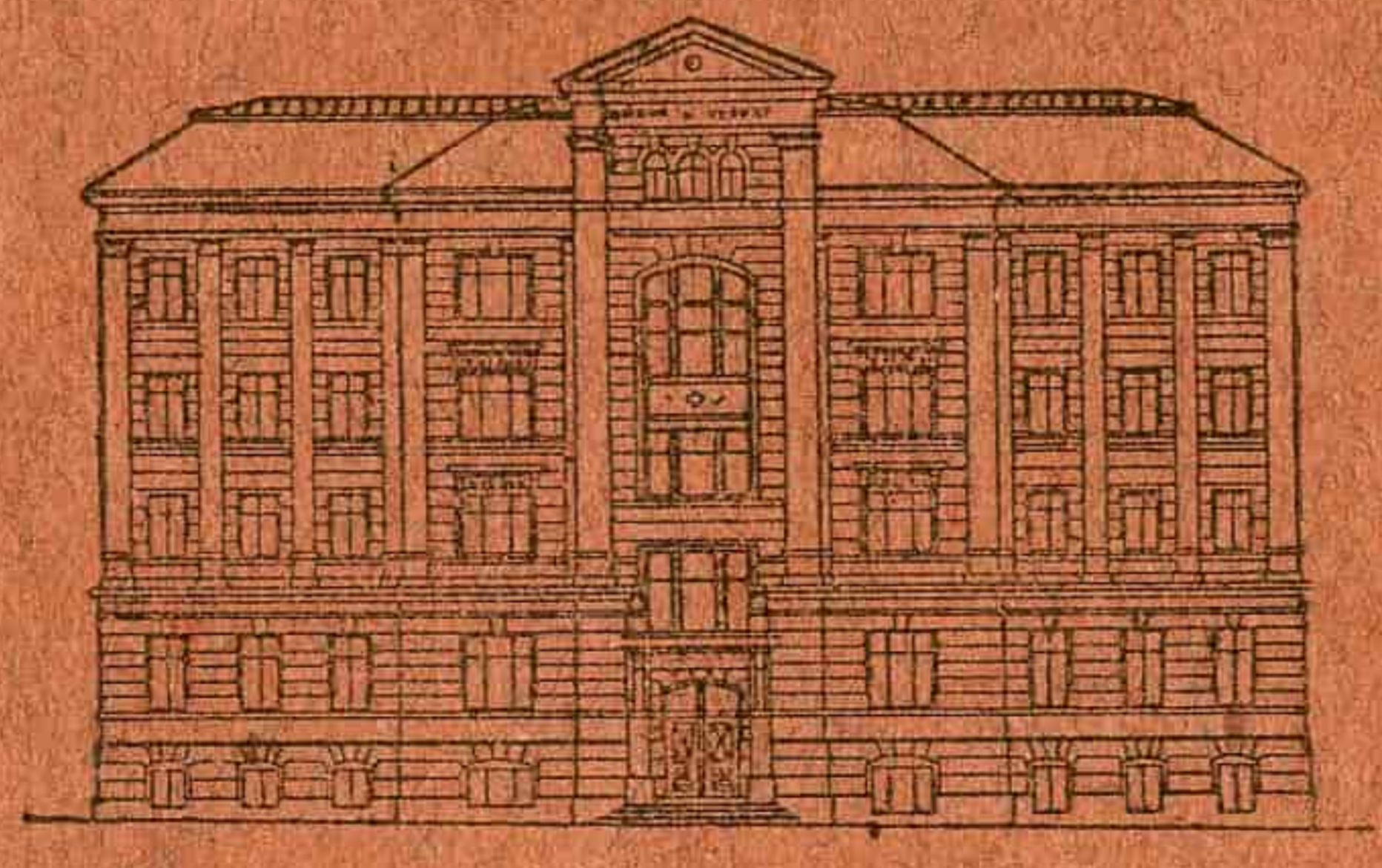

Б. 6
226

Д-р В. К.

НУДИЉСКА ШКОЛА

У БЕОГРАДУ.

БЕОГРАД, 1922.

Штампарија „МЛАДА СРБИЈА“
Телефон 6-61 Ускочка ба

Л. Ђ. Ђ.
226

ID = 25942919

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 45237

Лука Ћеловић
БЕОГРАД

Д-р В. К.

Luka Ćelović
BEOGRAD

НУДИЉСКА

ШКОЛА

У БЕОГРАДУ.

БЕОГРАД, 1922.

Штампарија „МЛАДА СРБИЈА“

Телефон 6-61

Ускочка ба

НУДИЉСКА ШКОЛА У БЕОГРАДУ

I Оснивање школе

За нудиљски позив, као за нарочито засебно занимање, сазнала је шира Србија тек од ратова. Досадашњу службу по болницама обављали су болничари, старо-ислужени војници болничарске чете и болничарке махом регрутоване из сумњивих и доњих редова друштва.

Ну за време последњих ратова, почеше се јављати по Србији организоване стране мисије са уређеним хирушким екипом или екипом против заразних болести. Поред лекара, појавише се и образоване болничарке, назване *сестире*, по своме сестринском удружењу а доцније и *нудиље*, по своме нудиљском, болничарском занимању.

Рат нам је показао потребу за школованим и практично-изученим помагачима у болници и ван ње. Особито на солунском фронту биле су српској војсци од неоцењене услуге болничарке из разних енглеских, француских, руских и америчких мисија.

Са нашим повратком у Отаџбину растуриле су биле многе, нарочито америчке и енглеске мисије свуда по пострадалим крајевима нашим и ту се по неке и дан данас налазе у служби лечења и подизања здравља у народу. Ну, многе су се мисије вратиле својим кућама. Болнице скоћанских жена из Единбурга су већ одавно далеко од нас. Енглеска дечја болница са д-р Мак Феловом на челу аклиматизира се полако нашим приликама. Америчка мисија под управом д-ра Ридера има

одређени програм свога рада али има и одређени рок свога бављења међу нама.

У бојазни, да на један пут не останемо без овако врсних помагача у нашем лекарском раду и раду на неговању здравља по народу, спонтано се развио покрет размишљања, да ли би се и у Београду могло приступити оснивању једне велике школе за спрему нудиља и сестара, те да се тако створи средиште, из којег би за коју годину полетеле спремне и своје позиву одане жене у све наше крајеве, где треба болног прихватити и неговати, где треба деци и одраслима први лекарски савет дати и прву најважнију лекарску помоћ пружити.

Те су мисли тињале код свих заинтересаваних људи, по болницама и у лекарским удружењима, код многих филантропских друштава па и у самом крилу Друштва Српског Црвеног Крста.

Ну последња варница, која је створила могућност да се дође до решења овог важног питања, дала је Америчка Мисија д-р Ридера. Рад ове мисије у Србији кретао се у 3 правца: рад на заштити ратничке и осиротеле деце, рад на подизању народног здравља, отварањем здравствених станица по народу и рад на спреми стручних нудиља, које би временом замениле америчке сестре по здравственим станицама.

За извођење овог свог великог програма, д-р Ридер је још месеца септембра 1920 год. сазвао један шири одбор угледних београђана, који се назвао *саветодавни одбор* за рад Америчке мисије у сва 3 правца. На челу тог одбора видимо тада владику Николаја Велимировића.

Трећи пододбор тога великога Саветодавног Одбора старао се искључиво за образовање нудиља по здравственим станицама, како би оне доцније замениле сестре Америчанке, кад ове буду пошле из Србије.

На седници тога одбора од 22 децембра 1920

год. прочитано је писмо одбора женских београдских лекара у коме моле мисију за новчану помоћ у циљу оснивања једне школе за спрему болничарки. Како је према напред изложеноме та замишљао већ била сазрела код заинтересованих кругова, молба женских лекара је само убрзала ствар и Саветодавни Одбор после кратког и прецизног предлога председника друштва Срп. Црвеног Крста д-ра Милоша Борисављевића, једногласно је усвојио: *да се приступи подизању једне школе за нудиље у Београду.*

Коцка је била бачена, судбина школе одлучена. Требало је само пронаћи вредне руке за извршење тога посла.

II Одбор нудиљске школе

На великој конференцији од 30 децембра 1920 год., на коју су сазвати представници свију заинтересованих кругова за школу, изабран је нарочити *одбор за оснивање нудиљске школе у Београду.*

У тај одбор ушли су:

д-р Р. Ридер од стране Америчке Мисије,
д-р Ђорђе Протић, сан. пуковник, од стране Санитетског одељења Министарства Војног,
д-р В. Кујунџић, начелник, од стране Министарства Народног Здравља.

д-р Милош Борисављевић, сан. пуковник и председник, од стране Друштва Српског Црвеног Крста,

д-р В. Субботић, професор, од стране београд. медицинског факултета,

д-р Чеда Ђурђевић, сан. пуковник и управник, од стране војне болнице,

д-р Живота Јанковић, управник, од стране Опште Државне болнице,

д-р Димитрије Антић, професор, од стране Српског Лекарског Друштва,

д-р Добр. Гер. Поповић, начелник, од стране Друштва за Чување Народног Здравља,

д-р М. С. Мекфелова, управница, од стране српско-енглеске дечје болнице,

д-р Зиболдова, лекар, од стране Друштва Женских Лекара,

Г-ђа Даница Христић, председница, од стране Женског Савеза,

Г-ђа Даница Соларовић, председница, од стране Женског Друштва,

Г-ђица Мирка Грујићева, председница, од стране Кола Српских Сестара,

Г-ђа Даринка д-ра Панића, члан управе, од стране Материнског Удружења.

Одбор се овако конституисао: за председника је изабран д-р Борисављевић, за секретара д-р В. Кујунџић, за благајника д-р Ђурђевић. Одбор је изабрао и 3 потпредседника, који су постали председници трију одсека, са овим члановима :

I одсек за васпитање и пропаганду :

председник : Г-ђа Даница Христић; чланови : д-р В. Кујунџић, д-р Ђока Протић, д-р Димитрије Антић, г-ђа Даринка д-ра Панића.

II одсек за израду наставног плана :

председник: проф. д-р Субботић; чланови: Мис Њутнова, д-р Макфелова, г-ђа Даница Соларовић, д-р Чеда Ђурђевић.

III одсек финансијски :

председник: д-р Р. Ридер; чланови: д-р Милош Борисављевић, г-ђица Мирка Грујићева и д-р Чеда Ђурђевић.

У Надзорни Одбор је изабран д-р Живота Јанковић, д-р Ђорђе Протић и д-р Добр. Гер. Поповић.

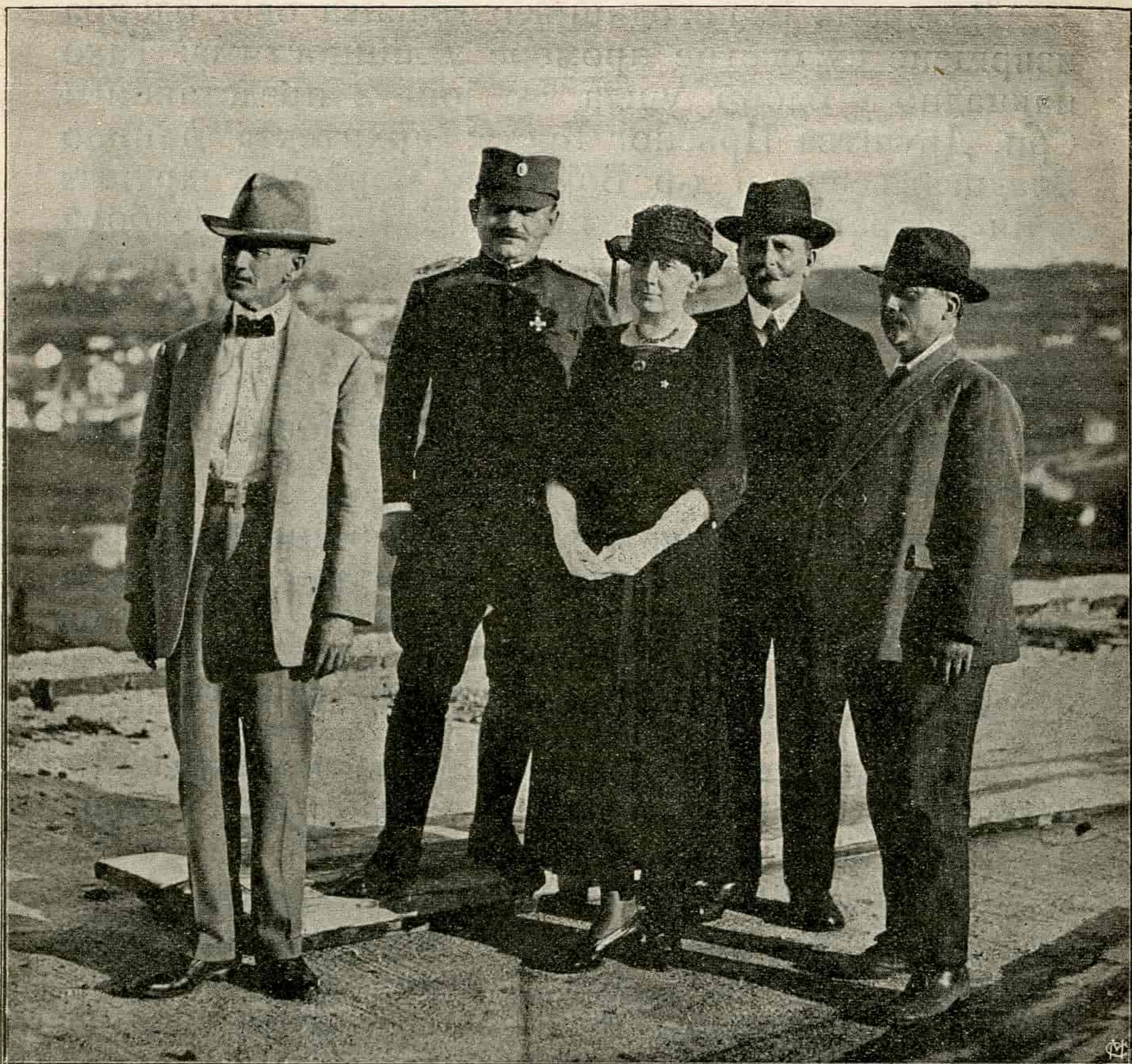
За време једногодишњег трајања овог одбора извршене су осетне промене у личностима. Тако накнадно у одбор ушла су још 2 представника Срп. Друштва Црвеног Крста: архитекта Данило Владисављевић и д-р Војислав Ђорђевић друштвени секретар. После промене Главног Одбора Црвеног Крста ушли су у одбор за нудиље: председник Михајло Јовановић, санит. пуковник, д-р Ђока Владисављевић, д-р Марко Леко професор и г-ђа Настасија Спасић, а отпали су као чланови д-р Борисављевић, д-р Ђорђевић и Данило Владисављевић.

После свога путовања по Америци позван је у одбор и д-р Ђока Николић, помоћник Министра Нар. Здравља као саветник друштва. И он је на седници од 16 јануара 1922 године изабран за председника Главне Управе Школе за Нудиље.

С примљеним правилима Нудиљске Школе измењани су и потпредседници и изабрани су нови: д-р Р. Ридер, д-р Ђока Владисављевић и г-ђа Настасија Спасићка. У Надзорном Одбору је на место д-р Добр. Гер. Поповића дошао д-р Жарко Рувидић, д-р Коста Константиновић од стране Друштва за Потпомагање и Заштиту Деце, и г-ђица Мирка Грујићева.

У *Извршни Одбор* изабрани су за председника д-р Чеда Ђорђевић, чланови: д-р Кујунџић, д-р Протић, д-р Алекса Стојковић нови управник Опште Држ. Болнице д-р Р. Ридер, г-ђа Даница Соларовић и Мис Њутнова директорка школе,

За *саветнике Нудиљске Школе* (по правилима) изабрати су: д-р М. Борисављевић, Данило Владисављевић, д-р Живота Јанковић, управник болнице у пенсији, д-р Андреја Штампар, начелник Министарства Нар. Здравља и д-р Јеж, начелник Министарства за Социјалну Политику.

ИЗВРШНИ ОДБОР НУДИЉСКЕ ШКОЛЕ.

(С десна на лево: д-р Р. Ридер, д-р Чеда Ђурђевић, Мис Њутнова,
д-р Ал. Стојковић, д-р В. Кујунџић.)

III Директорка школе

Ученице и наставни план

Служећи се гостоприметвом Друштва Црвеног Крста одбор Школе за Нудиље састајао у друштвеном дому Црвеног Крста на седнице и ту свршавао своје послове.

По предлогу Лиге Друштава Црв. Крста из

Женеве примљена је за директорку Школе за Нудиље Мис Њутнова, једна енглескиња, која је својим стручним знањем већ на више места сличне школе отварала. Нова је дирекотрка већ била стигла у лето 1921 год. и одмах отпочела рад на стварању школе.

Одбор Нудиљске Школе донео је био одлуку да се на подизању ради истовремено у два правца: да се постара да нађе земљиште и потребне суме новаца за зидање велике сталне зграде за школу и да одмах отвори упис за питомице школе и да се те питомице образују у привременим зградама,

док се друштвени дом не подигне. У овом одељку бавићемо се само овим другим радом одбора за нудиље.

Почетком месеца јуна 1921 год. расписао је одбор овај

К О Н К У Р С

за упис у Школу за Нудиље Срп. Друштва Црвеног Крста

Услови су следећи:

1. Да кандидаткиња има најмање четири разреда гимназије или одговарајуће школе.

2. Да је здрава и снажна. Зуби исправни, лекарско уверење о здрављу

3. Да није млађа од 18 ни старија од 30 година, — али ако има бољу школску спрему, може бити и од 35 год.

4. Да положи пријемни испит из писмених састава.

Кандидаткиње морају бити девојке или удовице без деце, као и оне удовице чија су деца збринута. У молби навести шта су до сада радиле и да приложе уверење о владању из своје општине или установе у којој су радиле.

У интернату имаће стан, храну и праће рубља, а после два месеца униформу, обућу и месечни додатак од 100 динара у првој години. Школа ће трајати 2 године. Молбе се упућују Школи за Нудиље Српског Црвеног Крста, Београд 71 Краља Милана.

Кандидаткиње треба да понесу са собом јаку обућу, зимски огртач, довољно рубља, црних чарапа и свој прибор за шивење.

Министарство Народног Здравља својим актом од 1. јуна т. г. Х.Бр. 18094. осигурава свршеним приправницама сталну службу, која ће се регулисати нарочитом уредбом, — плату и додатке као и осталим чиновницима и право на пензију.

Одбор Школе за Нудиље

Српског Друштва Црвеног Крста.

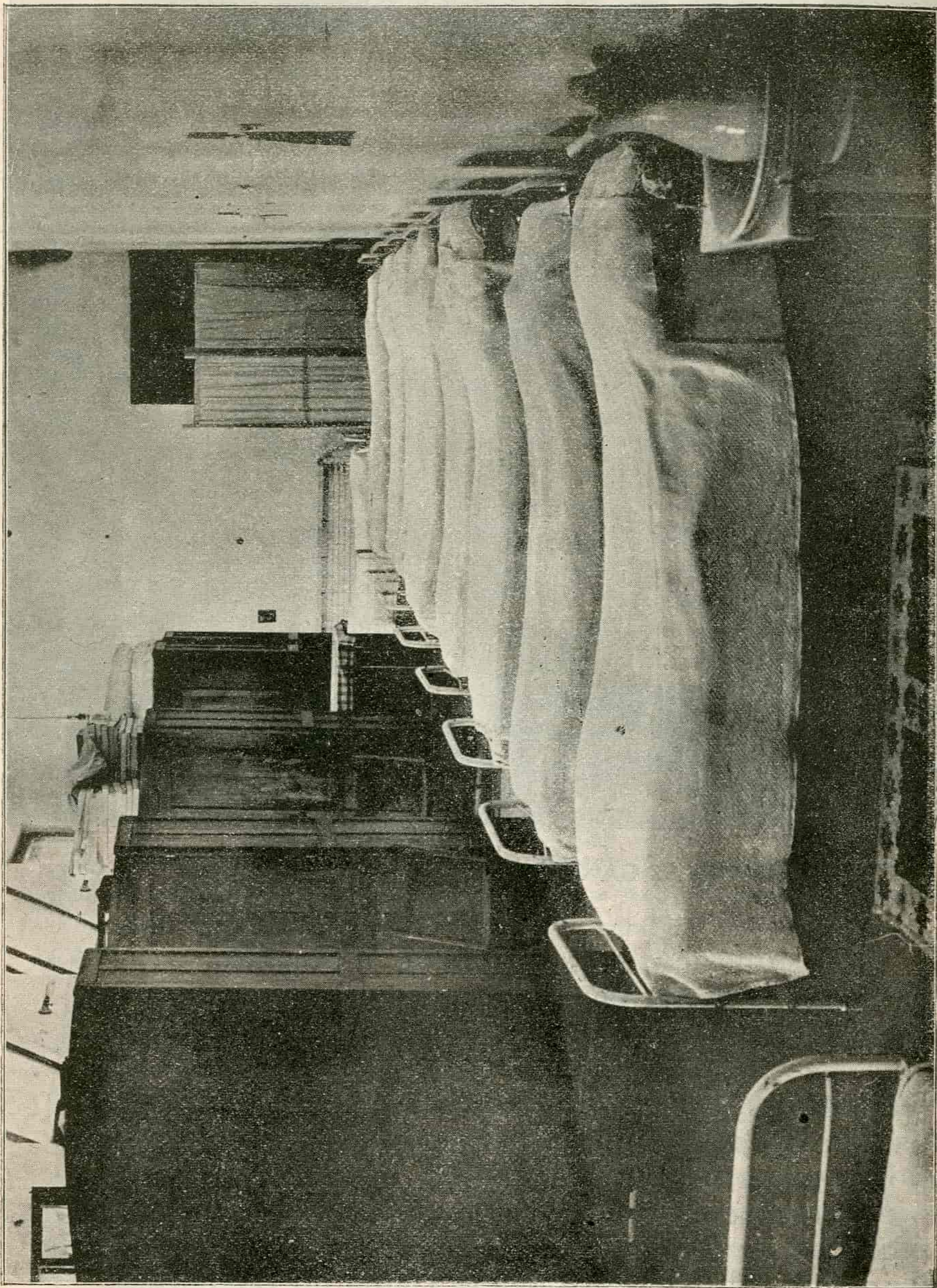
На тај конкурс јавиле су се многе питомице. До нове године 1922 примљене су у школу 14 питомица а после нове године још 7 питомица. По месту рођења биле су из Србије 4, из Словеније 9, из Хрватске 2, из Босне 2, из Јужне Србије 2, из Далмације 1 и из Русије 1 питомица.

ПИТОМИЦЕ СА СВОЈОМ ДИРЕКТОРКОМ.

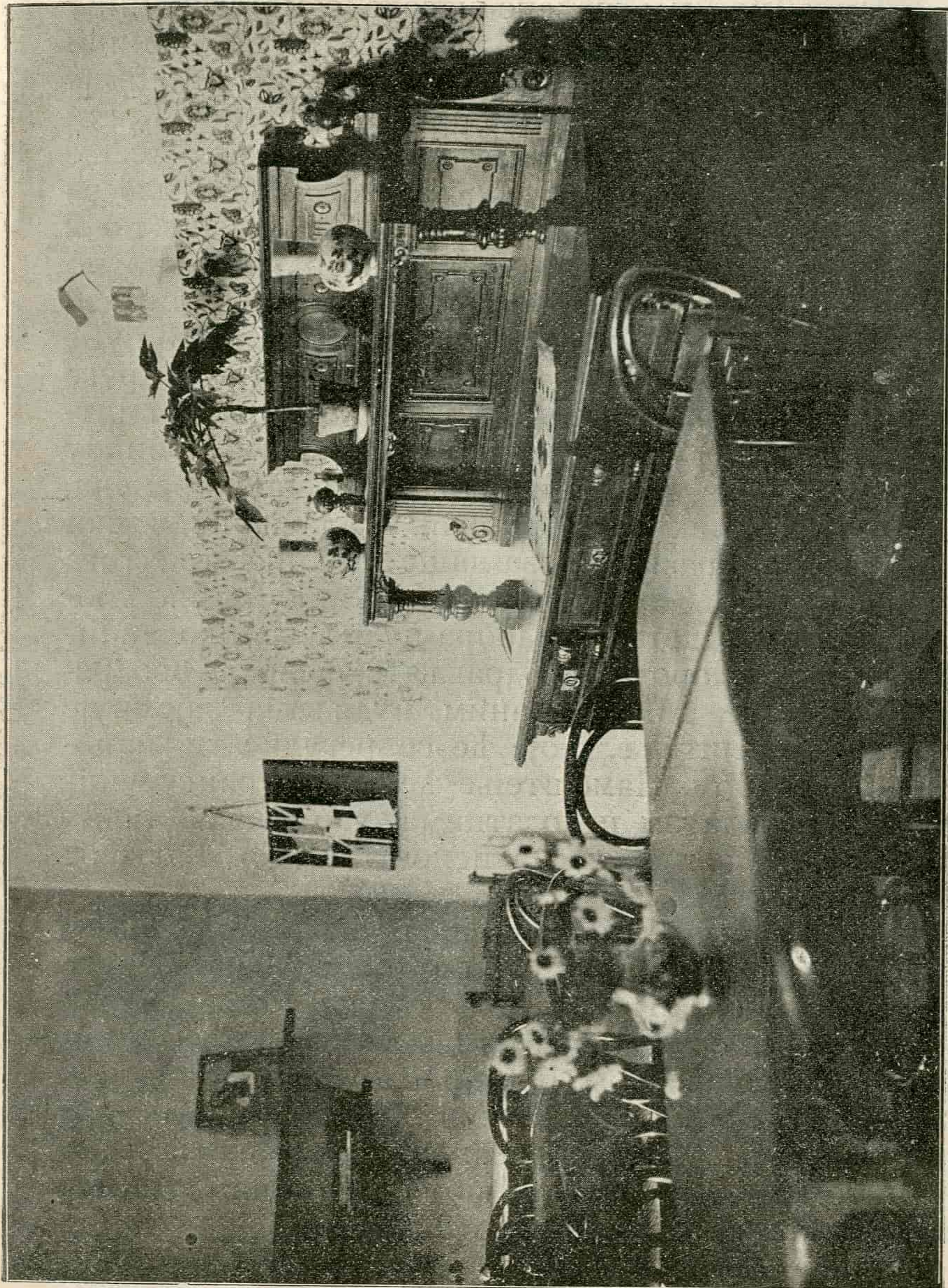
Питомице су ушле у завод 1 новембра 1921 год. Завод је затворена школа са интернатом, т. ј. питомице имају и стан и храну у школи. За прво време за привремени дом закупљен је цео спрат у кући Краљ Миланова ул. бр. 71 а од управе дома ученица средњих школа. После нове године увидело се да је за интернат овај спрат недовољан, те је закупљена још једна кућа у Бирчаниновој улици бр. 9. Питомице имају опште собе за становање и ноћивање. Поред исхране и стана имаће

по пријемном испиту и по 100 динара месечно
за своје ситне издатке.

СПАВАЋЕ СОБЕ ЗА ПИТОМИЦЕ (у привременој згради).

Првих 6 недеља су питомице пролазиле кроз пријемну школу, где су цењене све особине кандидаткиња, да ли одговарају за позив нудиља. По

РУЧАОНИЦА У ПРИВРЕМЕНОЈ ЗГРАДИ.

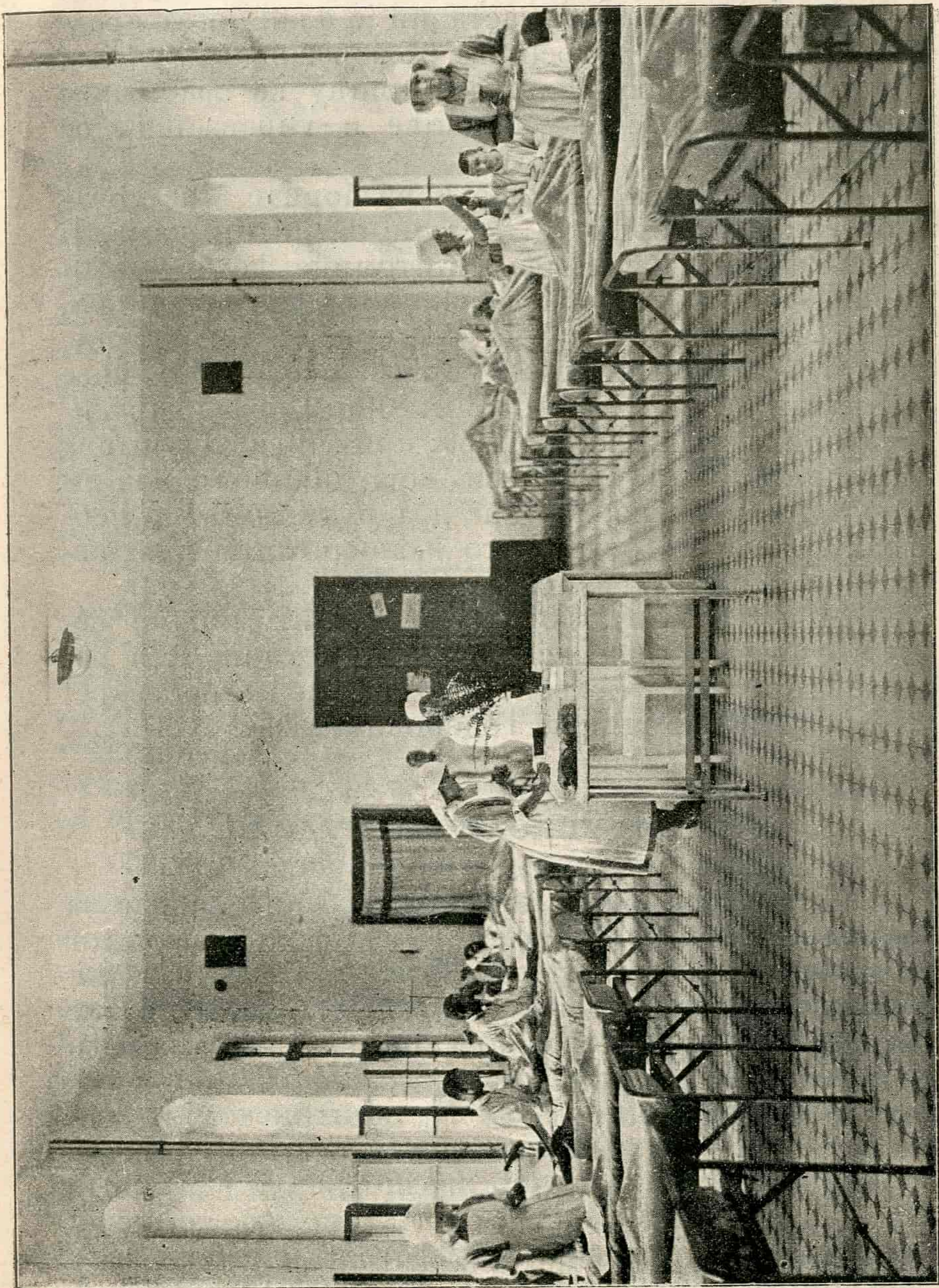
истеку тога рока полагаале су све ученице испит и тек су онда постале праве питомице нудиљске школе.

Питомице у одређене часове саме себи шију прописне униформе за унутрашњи рад по болници и школи и одржавају своје одаје у реду. Доцније су добиле од стране Америчког Црвеног Крста нове униформе за улицу од добре, загасито плаве материје а од одбора су добиле беле мантиле за улицу. Свакога дана имају на расположењу по 2 часа времена за шетњу или одмор, недељно по једно цело после подне а месечно по један цео дан. На крају прве године добијају одсуство 3 пуне недеље, да проведу код својих кућа; на крају друге године добијају 4 недеље одсуства. У случају смртних случајева у породици или болести добијају ученице и одсуство сем овог утврђеног времена.

Из предњих редова види се, да је нудиљски сталез био сасвим нов за наше прилике, те с тога у законодавним одредбама нигде није ни био споменут. На представку одбора нудиљске школе Министарство Народног Здравља донело је ово решење: да се дипломисаним нудиљама зајемчује стално намештење, које ће се регулисати нарочитом уредбом. Намештење ће бити у рангу учитељица са платом и додатцима, као и код осталих чиновника са правом на пенсију (Х.Бр. 18094 од I-VI-1921).

Наставни план је предвиђао две године школе са овим предметима: анатомијом и физиологијом хигијеном, о заразним болестима, о туберкулози и венерији, о нези болесника унутрашњих и хируршких случајева, о бактериологији, о дезинфекцији, о домаћинству и још неким спореднијим предметима. Све време ван предавања испуњено је питомицама бављењем по болесничким одајама велике армијске болнице у Београду.

За поједине предмете одређени су били и наставници из редова професора са медицинског фа-

ПИТОМИЦЕ ПРИ РАДУ У БОЛНИЦИ.

култета, за које је предузело плаћање Министарство Народног Здравља.

Као што се види наставни је план богат предметима, толико потребним за образовање нудиља. Питомице ће својом прилежношћу ка изабраном послу савладати све тешкоће и управа неће се њима постидети.

Под управом искусне и разборите Мис Њутнове, која матерински поступа са питомицама, и Мис Рењове, наше младе питомице ће брзо ући у свој тешки посао и с пуно воље ће га свршити.

И за препоруку Мис Њутнове за директорку, као и за наставни план управа школе за нудиље захвална је племенитој Мис Фиц-Цералдовој директорци нудиљске службе при Лиги Друштава Црвенога Крста у Женеви, која није пожалила ни труда ни времена, да нас два пута обиђе у Београду. Нека јој овде за то њено пожртвовање изречена јавна захвалност.

Мис Њутнову, која држи са питомицама вечерње репетиције о свему што су училе или радиле тога дана искрено потпомаже њена секретарка г-ђица Радмила Тодоровићева.

IV Дом школе за нудиље

У почетку самог постанка Одбора школе за нудиље родила се мисао о оснивању властитог дома за школу за нудиље. Пре свега ваљало је добити потребно земљиште. Тражило се на све стране Београда, али је освојило мишљење да нудиљска школа треба да буде у непосредној близини великих београдских болница. На општинском земљишту, које је уступљено држави за подизање велике болнице, нашло се једно згодно парче земљишта уза саме болничке павиљоне. Изаслата комисија за оцену тога земљишта известила је одбор, да је земљиште и по положају и по своме обиму веома

згодно за школу. Оно се налази у улици Делиградској испод општинског дома за старце и старице а преко пута грађанске и војне болнице.

И скицу а доцније и саме планове за школу израдио је архитекта Данило Владисављевић, који је као члан Одбора Црвеног Крста био у одбору за нудиљску школу. План је предвиђао висок сутерен, са три спрата и мансардом, са великим салама за учење и обитавање и малим одајама за ноћивање. У новој згради предвиђено је, да свака питомица има своју засебну собу.

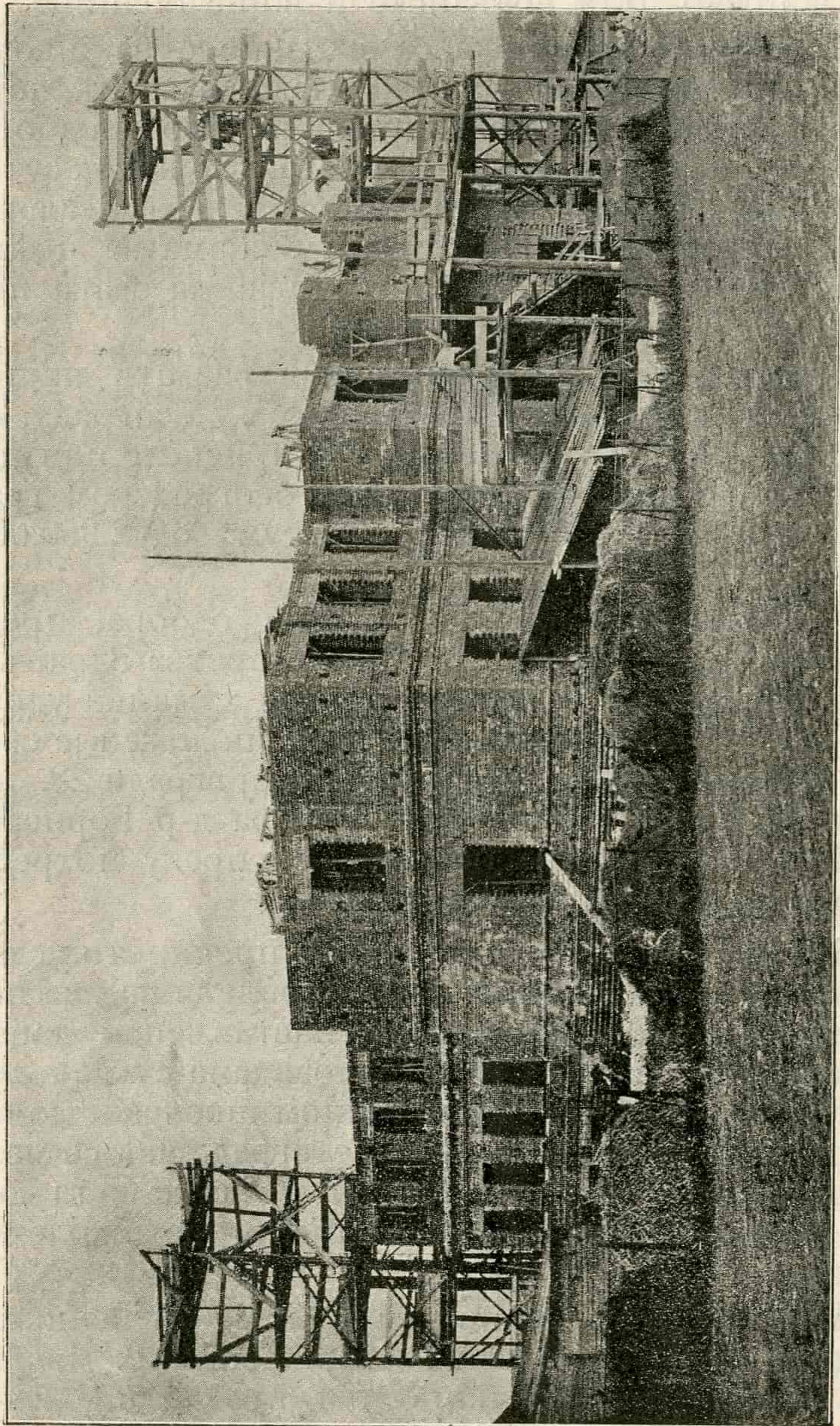
Планови су били умножени и раздати најпознатијим грађевинским предузећима у Београду. 20 септембра 1921. отворене су све приспеле понуде. Одбор је уступио грађење дома београдском грађевинском предузећу *Феникс* за суму од 2,900.000 динара.

У присуству скоро целокупног одбора, представника Црвенога Крста, Министарства Здравља, Америчке Мисије и многих других хуманих удружења као и Београдске Општине, положен је свечано камен-темељац новој школској згради 28. октобра 1921 год. Председник Одбора д-р Борисављевић је лепом речи образложио преку потребу за подизање једне овакве школе.

Зидање школе морало је бити прекинуто услед наскоро наступеле зиме. Али с пролећа рад на подизању школе интензивно је настављен и данас при крају месеца јуна 1922 год. озидана су већ два спрата целом дужином и ширином школског дома. Сутерен као и партер школске зграде већ се малтерише и по свему судећи моћи ће се у та два дела школе уселити на јесен питомице школе за нудиље.

А до краја ове године, надајмо се, да ће школски дом, та идеална слика наших ранијих мисли, бити озидан и целокупан бити предан школској управи на руковање, тада ће се моћи појачати

број питомица а школа развити до своје потпуне вредности.

ДОМ ЗА НУДИЉЕ на дан 20. Јуна 1922. год.

V Материјални извори

При самом оснутку школе одбор школе за нудиље није смео улазити у веће издатке, докле себи није осигурао материјалну подлогу.

Друштво Црвеног Крста дало је прву суму од 500.000 дин. и са тим је новцем могла бити отворена школа у привременим зградама. Америчка Мисија и Министарство Народног Здравља су одмах за Црвеним Крстом подарили исто тако по 500.000 дин. Ну те прве суме нису биле довољне ни за почетак зидања школског дома. Црвени Крст је поново одобрио још 500.000 динара, исто тако и Америчка Мисија. У нови буџет Министарства Народног Здравља ушла је дотација школи још од 500.000 динара.

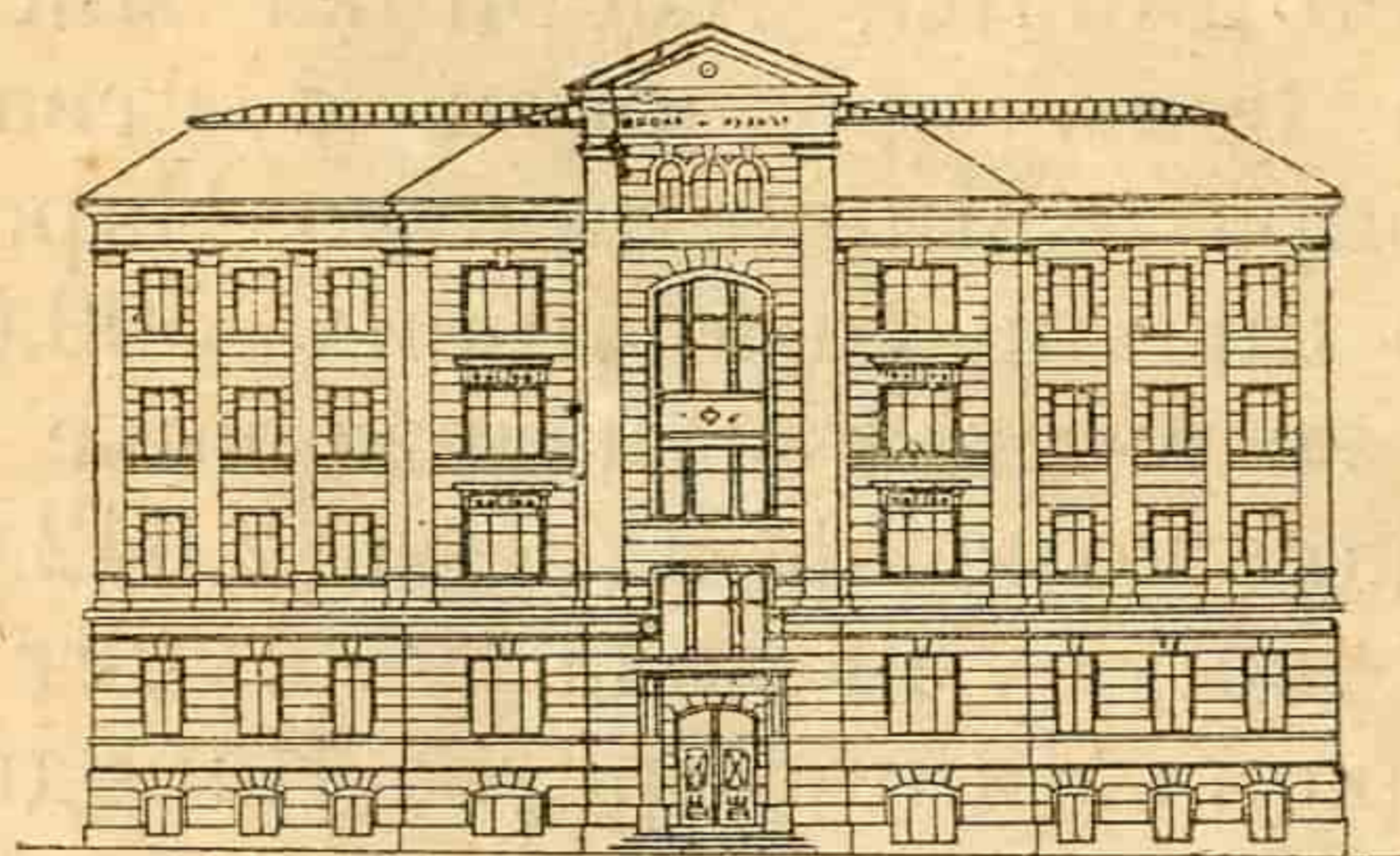
Према томе Црвени Крст је даровао школи свега 1,000.000 динара, Америчка мисија у неколико махова осим вредности у стварима свега 1,142.000 динара а Министарство Народ. Здравља исплатило је школи само првих 500.000 динара. Свега новца за зидање и издржавање школе има до сада у школском фонду на 2,642.000 динара.

Кад се овој суми дода у буџет стављених 500.000 динара из Министарства Народног Здравља исто толико обећаних из Министарства за Социјалну Политику, онда ће се школски фонд повећати са 1,000.000 динара. Ну, ни толика сума неће бити довољна за потпуно завршавање зидања зграде, јер у предрачунској суми није предвиђена канализација, осветљење и парно грејање, као и подизање мансарде на целој згради нудиљске школе.

Досадашње издржавање школе откинуло је доста новаца од горње суме. Према томе Школи за Нудиље, тој толико потребној и корисној установи у Београду, треба још помоћи у новцу. Па како се на већ стечене наше добротворе: Друштво Црвеног Крста, Америчку мисију, односно на нашег осведоченог пријатеља д-р Р. Ридера и на Мини-

старство Народног Здравља, не може више апеловати за помоћ, то се обраћамо и на све друге стране, молећи усрдно све пријатеље ове установе, све пријатеље народнога здравља, да новчано притекну у помоћ првој нашој школи за нудиље.

Наше многобројне банке и остали новчани заводи, који су своје иметке удесетостручили, наши богати људи и добротворна удружења имају ето прилике да овековече своје име добротворством према нудиљској школи. Болни народ жудан праве сестринске неге, остаће вам за то вечито захвалан.

О ТРОШКУ АМЕРИЧКЕ МИСИЈЕ
Д-ра Р. РИДЕРА.